

Kooliõpilased Vabadussõjas

Vabadussõja alguses ilmutasid kooliõpilased kaugelt suuremat tahet oma kodumaad kaitsta kui täiskasvanud. Nad astusid innukalt vabatahtlikuna oma kodulinnas moodustatud väeosadesse, jäädes tihti neisse kuni sõja lõpuni. Kooliõpilasi oli Kuperjanovi partisanide pataljonis, Scoutspataljonis, Sakala partisanide pataljonis, Kalevlaste Malevas ja soomusrongidel.

Noortest loodi mitu eraldi vabatahtlike üksust, nagu Tallinna kooliõpilaste pataljon, Tartu kooliõpilaste reservpataljon ja Viljandi kooliõpilaste pataljon. Mujal asutati Kaitseliidu juurde kooliõpilaste roodud või rühmad. Neist ühe, Tartu kaitseliidu pataljoni koosseisu kuulunud 2. roodu lahinguteel põhinebki **Albert Kivikase** kuulus romaan "Nimed marmortahvil".

Kivikase ja teiste Tartu kommertskooli õpilaste sõda algas detsembris 1918, kui linna raudteejaama ladusid kaitstes peeti rüüstatajatega maha lahing. Kuu lõpul taanduti Tartust Põltsamaale ja sealt edasi Viljandisse, kus moodustati kommertskooli poistest pataljoni 2. rood. Esimene tõsine lahing toimus 16. jaanuaril 1919, kui pataljon vallutas Rannu mõisa.

Kaks päeva hiljem pidasid kooliõpilased maha viietunnise lahingu kurikuulsate Läti punaste küttidega. Kuulipildujate ja kahuritega relvastatud küttidele oli poistel peale püsside vastu panna üksainus kuulipilduja ning nad olid lõpuks sunnitud ülekaaluka vastase ees taanduma. Ka riietus oli lätlastel hoopis parem, 20kraadisises pakases kandsid koolipoisid seda, mis kodust kaasa võetud.

25. jaanuaril pärast toetuse saabumist alustati koos Kuperjanovi partisanidega rünnakut Rõngu aleviku suunas, mis ka vallutati. Tagasi võeti ka Valguta mõis. Päev-päevalt liiguti edasi ja 1. veebruaril pärast visa lahingut Hummuli mõisas jõudis pataljon Valka. Seejärel saadeti väsinud ja räsitud üksus Tartusse puhkusele. Lahingutes kaotati kuus meest langenuna ja 18 haavatuna ehk 12% koosseisust.

Vapralt võitlesid ka teised kooliõpilased. Näiteks paljuski tänu just Narva koolipoistele õnnestus jaanuaris 1919 dessant Utrias. Pärast halva kohavaliku tõttu ebaõnnestunud maabumiskatset juhatasid koolipoisid dessantlaevad teise kohta, kus rand oli kivideta ja vesi sügav, ning maabumine õnnestus. Lisaks juhtisid kooliõpilased maabunud soomlased kõrvalisi teid pidi Narva peale, mis ka vallutati.

Õppursõdur Kalevlaste Malevasi.